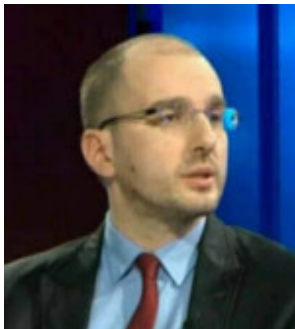

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

Грађани Србије изаћи ће 16. јануара на референдум и изјаснити се о промјени Устава. Суштина промјена је у реформи правосудног система, с циљем, како владајућа странка представља, да се повећају гаранције независности правосуђа, како оно не би било под утицајем политике. Будући да скоро сви уставни у свијету, укључујући Устав Републике Србије, предвиђају независност правосуђа или барем независност судства, на први поглед изгледа да је ова иницијатива добродошла и да показује добре намјере владајуће странке. Ко не би прихватио да правосуђе буде независно и да буде сигуран да ће судије и тужиоци бити независни од могућих притисака припадника политичке елите у конкретним предметима?

Рјешења о којима ће се грађани изјашњавати позната су у модерним правним системима. Она су у истом или сличном облику прихваћена у низу држава, иако су далеко од општеприхваћених. Позната су искуства примјене тих рјешења, и то не само у далеким и далеко развијенијим правним системима, већ и у онима у окружењу, који су на врло сличном степену развоја као српски.

Венецијанска комисија је подржала промјену Устава, што нарочито годи припадницима владајуће странке и правним стручњацима који су на њеној страни, иако они настоје да докажу како су амандмани резултат домаће правне памети. Ипак, чини се да су спољни притисци имали највећи утицај приликом доношења одлуке да се припреми овај приједлог амандмана, без обзира на то што предложена рјешења нису некритички преузимана из других уставних система. Није ствар само у томе што су ови амандмани могли бити усвојени и раније, будући да ова власт није од јуче. Више је ствар у томе што постојећи начин избора судија, барем уколико се ради о тзв. судијама почетницима, тј. кандидатима који се први пут бирају на судијску функцију, одговара владајућој странци, будући да те судије бира Народна скупштина. Према предложеним амандманима, владајућа странка се барем номинално одриче права да, преко скупштинске већине коју контролише, сама бира „судије почетнике“, што изгледа као велика жртва и доказ привржености принципима судијске независности. Као што ћемо касније видјети, то није, или барем не мора бити, тако. Ако владајућа странка предлаже ове амандмане, онда је то зато што жели показати европским „партнерима“ како је привржена европским принципима и стандардима судијске независности, мада, како ћемо показати, нико

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

поуздано не може рећи који су то принципи и стандарди, јер ни чланице Европске уније нису уједначиле начин избора судија.

▣ Сталност судијске функције

Приједлог амандмана VIII, којим се предлаже измјена чл. 146 Устава, јамчи сталност судијске функције и прописује да судијска функција траје од избора за судију док судија не наврши радни вијек. Приједлогом амандмана предвиђена је и могућност престанка судијске функције у четири случаја, а разрешење је један од њих. Разрешење је могуће ако судија буде осуђен за одређено кривично дјело, или ако је у дисциплинском поступку утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцјени Високог савета судства, озбиљно штети угледу судијске функције или повјерењу јавности у судове.

Логично је да ће судија бити разријешен ако изврши одређено кривично дјело или тежак дисциплински прекршај. Међутим, шта ће бити са судијом који ради нестручно? Шта ће

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

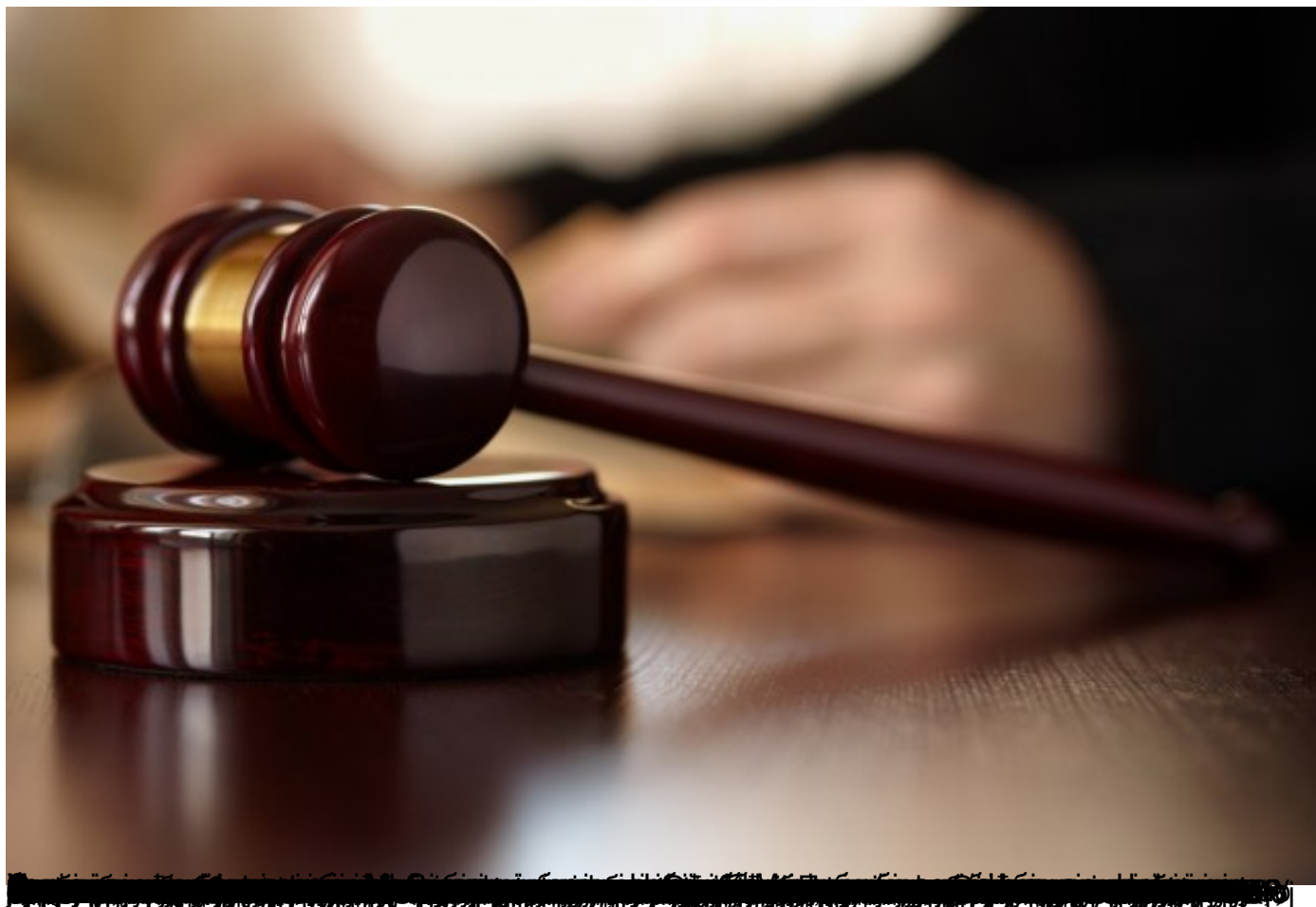
бити ако је натполовичан број његових пресуда оспорен од стране вишег суда? То није дисциплински прекршај и такав судија ипак је заштићен сталношћу судијске функције

Ови разлози за разрјешење постављени су тако уско, да судију штите од скоро сваке одговорности током трајања мандата. Логично је да ће судија бити разријешен ако изврши одређено кривично дјело или тежак дисциплински прекршај. Међутим, шта ће бити са судијом који ради нестручно? Шта ће бити ако је натполовичан број његових пресуда оспорен од стране вишег суда? То није дисциплински прекршај и такав судија ипак је заштићен сталношћу судијске функције. Може бити да 70% његових пресуда, на примјер, буде оспорено од стране вишег суда, а да то нема било какве посљедице за њега. Такав судија неће бити разријешен, јер не постоји уставни основ за то. Сталност судијске функције штити све судије, осим врло малог броја оних који буду осуђени за кривична дјела, и то на казну од најмање шест мјесеци, и оних којима је у дисциплинском поступку утврђен тежак дисциплински прекршај, мада предложени амандман не прописује који, тако да се оставља Високом савету судства да процијени да ли је дисциплински прекршај по својој природи такав да захтијева разрјешење судије. Ово даје велику моћ Високом савету судства, који има слободу да процијени да ли се у конкретном случају ради о прекршају због којег судија треба да буде разријешен. Кад се има у виду чињеница да чланови Савета формално никоме не одговарају за свој рад, можемо се питати хоће ли бити у стању да се носе са тако великом моћи и да објективно процјењују да ли треба разријешити судију, или ће дати предност еснафској солидарности и лажној колегијалности, а можда и подлећи лобирању и притисцима да одређени судија не буде разријешен.

Сталност судијске функције гарантована је чл. 146 Устава Републике Србије, тако да ово начело није новост. Овај члан Устава предвиђа да се лице које се први пут бира за судију бира на три године. Сада се предлаже промјена овог члана, тако да се све судије бирају без ограничења трајања мандата. Важеће рјешење има ту предност што омогућава да се провјери стручност први пут бираних судија, што је оправдано, јер се ради о лицима која никад раније нису вршила судијску функцију. Корисно је имати могућност да се провјери квалитет рада судија почетника, како би се стекла барем приближна представа о томе како они врше судијску функцију, што важећи Устав омогућава. Ово рјешење има и своју лошу страну, а то је да ће се „судије почетници“ препоручивати политичким елитама за избор након истека трогодишњег мандата, тако што ће бити спремни да суде онако како одговара онима који могу утицати на њихов избор. Овај проблем могао би бити отклоњен или умањен тиме што би Уставом било прописано да Народна скупштина бира судије двотрећинском већином посланика, а не већином од укупног броја посланика, како је сада прописано.

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

Зашто на референдуму у Србији заокружити "не"?

Пише: Горан Марковић
среда, 12 јануар 2022 13:00

srpskipravnickiklub.rs